

**ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի
Էկոլոգիական իրավունքի գիտաուսումնական
կենտրոնի պարբերական**

2010 թվական, ապրիլ-հուլիս, N 2

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԷԿՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Մշակվել է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի լրացումների և փոփոխությունների նախագիծ... էջ 2-4

ՀՀ-ում սկսվել է «Շրջակա միջավայրի պահպանության մասին» ՀՀ օրենսգրքի նախագծի մշակման գործընթաց... էջ 5-6

«Գիլան» պետական արգելավայր. իրականություն օրենքի թիկունքում... էջ 7-8

Նախատեսվում է ընդունել բնապահպանական կրթության, դաստիարակության և իրազեկման 2011-2015 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին ՀՀ կառավարության որոշում... էջ 9-10

**ԷԿՈ-ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԳԻՏԱՌԻՍՏՈՒՄՆԱԿԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆ**

Կենտրոնի դասընթացներ... էջ 11-13

Քննարկում Նուբարաշենի աղբավայրում կենսագազի արտադրության վերաբերյալ... էջ 14-15

Հայաստանի Օրիուս կենտրոնների հանդիպումը Էկո-իրավունքի կենտրոնում... էջ 16

ՀԵՏԱԸՐԸԻՐ Է ԻՄԱՆՍԱԼ

Յուզով աղտոտված տարածքների մաքրումը "Դեվերոյի միկրոօրգանիզմներով"- այժմ կիրառվում է մաս Հայաստանում... էջ 17-18

«ԿԱՆԱԶԱՓԱՅԼ» ԺՊԻՏՆԵՐ... էջ 19

ԲԱԺԻՆ 1 **ՀՀ ԷԿՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՈՒԹՅՈՒՆ**

I. Մշակվել է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի լրացումների և փոփոխությունների նախագիծ

ՀՀ բնապահպանության նախարարության ինտերնետային կայքում սույն թվականի օգոստոսի 19-ին շահագրգիռ հասարակությանն է ներկայացվել «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը: Բաղկացած լինելով 18 հոդվածներից՝ Օրենքի նախագծով առաջարկվում է կատարել մի շարք փոփոխություններ և լրացումներ, որոնք ենթադրաբար պետք է ուղղված լինեն ոլորտի իրավական կարգավորման բարելավմանը: Այս ենթադրությունը բխում է այն կանխավարկածից, որ ցանկացած իրավական ակտի փոփոխության և լրացման նպատակներից է, հաշվի առնելով իրավական ակտի դրույթների իրացման փորձը, գիտության

ուղորտում խնդրո առարկայի վերաբերյալ արձանագրված ձեռքբերումները, համապատասխանեցնել դրա դրույթները արդի պահանջներին և ստեղծել հարաբերությունների կարգավորման համապարփակ իրավական հիմք:

Սակայն Օրենքի նախագծի ուսումնասիրության արդյունքում կարելի է ձևավորել երկակի կարծիք: Ներմուծելով բավականին մոր կատեգորիաներ, ընթացակարգեր, այն միաժամանակ բավականին բարդացրել և խճճել է փորձաքննության ընթացակարգը:

Օրենքի նախագծով առաջարկվող փոփոխություններն ու լրացումներն ընդհանուր առմամբ հետևյալ բնույթի են.

1. Օրենքի 1-ին հոդվածի հասկացությունները առաջարկվում է լրացնել նոր հասկացություններով. ազդեցություն, անդրսահմանային ազդեցություն, ազդակիր երկիր, ծագման երկիր, համալիր արտադրություն, հասարակայնություն և այլն:
2. Փորձաքննության ենթակա նախատեսվող գործունեության տեսակները նախագծի ընդունումից հետո կդասակարգվեն “Ա”, “Բ” և “Գ” կատեգորիաների՝ ըստ բնագավառների և շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցության աստիճանի: Օրինակ՝ ընդերքօգտագործման ոլորտում ծավալվելիք գործունեությունը կարող է դասվել “Ա” կամ “Բ” կատեգորիաներին՝ կախված արդյունահանվող օգտակար հանածոյի տեսակից:
3. Փորձաքննության ամբողջ գործընթացը նախագծում բաժանված է երկու փուլի՝ նախնական և հիմնական: Այս փուլերից յուրաքանչյուրը բաղկացած է հարաբերականորեն որոշակի և միմյանց հաջորդող գործողություններից:
4. Փորձաքննության նախնական փուլի շրջանակներում կարգավորվում են նախատեսվող գործունեության ծանուցման, ձեռնարկողի և ազդակիր համայնքի ղեկավարի կողմից ծանուցման վերաբերյալ ՁԼՄ-ների միջոցով տեղեկությունների հաղորդման, կարծիքների (առաջարկությունների և դիտողությունների) ներկայացման և այդ փուլի

ավարտին ընդունվող որոշումների (նախատեսվող գործունեության իրականացման անթույլատրելիության, հիմնական փուլի փորձաքննության ենթակա լինելու կամ եզրակացության տրամադրման մասին) հետ կապված հարաբերությունները:

5. Օրենքի նախագծի 6-րդ հոդվածի համաձայն փորձաքննության հիմնական փուլում իրականացվում է նախատեսվող գործունեության ազդեցության գնահատում: Օրենքի նախագծի փոփոխություններից է նաև փորձաքննության համար անհրաժեշտ փաստաթղթերի և հաշվետվությունների բովանդակության ամրագրումը:
6. Օրենքի նախագծի ընդունումից հետո ավելի մանրամասն կկարգավորվեն անդրսահմանային ազդեցություն ունեցող գործունեությունների փորձաքննության կապակցությամբ առաջացող հարաբերությունները: Նախագիծը նախատեսում է լրացնել Օրենքը 2.1 նոր գլխով, որի շրջանակներում կարգավորվելու է անդրսահմանային ազդեցության փորձաքննության իրականացման ընթացակարգը, սահմանվելու են անդրսահմանային ազդեցության գնահատմանը ներկայացվող ընդհանուր պահանջները:

Չնայած վերոգրյալ բոլոր նորամուծություններին՝ օրենքի նախագիծը ունի մի շարք թերություններ, որոնք անհրաժեշտ է շտկել՝ դրա գործողության ընթացքում տարրնթերցումներից և հակասական մեկնաբանություններից խուսափելու նպատակով:

1. Անհասականալի է, թե ինչպիսի կոնցեպցիայի հիման վրա են առաջադրվել այս փոփոխությունները:
2. Օրենքում հստակ չէ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննություն և շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատում հասկացությունների փոխհարաբերակցությունը, իսկ այդ անհատակությունն ավելի է խորանում գործող Օրենքի և նախագծի հիմնական հասկացություններ վերնագրով 1-ին հոդվածում դրանց սահմանումների բացակայության հետևանքով:
3. Տարատեսակ մեկնաբանությունների տեղիք կարող է տալ նաև Նախագծի 5-րդ հոդվածով որպես լրացում ամրագրված 6.1 հոդվածի 8-րդ մասի նախատեսվող գործունեության իրականցումն անթույլատրելի համարելու լիազոր մարմնի որոշման հիմքերը /օրենքներով և իրավական այլ ակտերով սահմանված բնապահպանական սահմանափակումներ, ինչպես նաև ազդակիր համայնքի կարծիք):

4. Օրենքում առկա են նաև բովանդակային և խմբագրական բնույթի այլ թերություններ:

II. ՀՀ-ում սկսվել է «Շրջակա միջավայրի պահպանության մասին» ՀՀ օրենսգրքի նախագծի մշակման գործընթացը:

ՀՀ կառավարության 2008 թվականի օգոստոսի 14-ի նիստի N 33 արձանագրային որոշմամբ հավանություն է տրվել ՀՀ շրջակա միջավայրի պահպանության գործողությունների երկրորդ ազգային ծրագրին, որի գործողությունների ծրագիր մասի «Բնապահպանական քաղաքականություն, օրենսդրություն և ինստիտուցիոնալ հզորություններ» բաժնի 3-րդ կետով նախատեսված է 2010-2012 թվականների ընթացքում «Շրջակա միջավայրի պահպանության մասին» ՀՀ օրենսգրքի նախագծի մշակում և դրա կիրարկումն ապահովող իրավական ակտերի նախագծերի մշակման ծրագրային փաթեթի կազմում:

Նախատեսված գործողության կատարման նպատակով Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի 17 օգոստոսի 2010 թվականի N 645-Ա որոշմամբ ստեղծվել է միջգերատեսչական աշխատանքային խումբ: Աշխատանքային խմբի գործունեության արդյունքում պետք է մշակվի «Շրջակա միջավայրի պահպանության

մասին» ՀՀ օրենսգրքի նախագիծը, որպես ՀՀ-ում քննարկվող օրենսդրության ռազմավարական և շրջակա միջավայրի պահպանության կապակցությամբ առաջացող հարաբերությունները կարգավորող հիմնարար, երկարաժամկետ իրավական ակտ: Դրանում պետք է ամրագրվեն այն սկզբունքային ինստիտուտները, որոնց իրացմամբ համալիր կարգավորման կենթարկվեն ոլորտի հասարակական հարաբերությունները: ՀՀ վարչապետի որոշմամբ միջգերատեսչական հանձնաժողովի անդամների վրա դրվել է պարտականություն առաջիկա 6 ամիսների ընթացքում (մինչև սույն թվականի դեկտեմբեր ամիսը) ՀՀ կառավարության քննարկմանը ներկայացնել «Շրջակա միջավայրի պահպանության մասին» ՀՀ օրենսգրքի նախագծի հայեցակարգային մոտեցումները:

ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի էկոլոգիական իրավունքի գիտաուսումնական կենտրոնը հայտնել է պատրաստակամություն ակտիվորեն մասնակցելու

նախագծի մշակման աշխատանքներին և հույս է հայտնում, որ մշակվելիք փաստաթուղթը կկարողանա արտացոլել հասարակության տարբեր խմբերի շահերը և գտնել դրանց համադրման գործուն մեխանիզմներ, ինչպես նաև հաշվի առնել ՀՀ բնապահպանական օրենսդրության իրացման 20 ամյա փորձը:

III. «Գիլան» պետական արգելավայր. Իրականություն օրենքի թիկունքում:

Վերջին ամիսների ընթացքում հասարակությանը և հատկապես բնապահպանական հանրությանը հուզող խնդիրների շքերթը գլխավորում է ««Ֆոսթոլի անտառ» պետական արգելոցի սահմաններում գնտվող» «Գիլան» պետական արգելավայրի տարածքում «Հովազաձոր» ՄՊԸ-ի կողմից իրականացվող ապօրինի շինարարությունը: Այս հարցի առնչությամբ որոշ լրատվամիջոցների և բնապահպանության ոլորտի բազմաթիվ գործիչների ակտիվությունը, որը ջերմ աջակցություն է ստանում պետական կառույցների և միջազգային կազմակերպությունների կողմից, առաջին հայացքից լավատեսություն է ներշնչում. պատրանք է ստեղծվում այն մասին, որ վերջապես միջազգային կազմակերպությունների աջակցությամբ հասարակական կազմակերպությունների և պետական մարմինների միջև սկսված երկխոսությունը կարող է տանել կառուցողական լուծման: Սակայն խնդրի և դրա հետ կապված զարգացումների հանգամանալից ուսումնասիրությունն ի չիք է դարձնում մնանատիպ ենթադրությունները: Իրականում բարի գործի բոլոր նվիրյալների միահամուռ ջանքերով հարցի լուծման ուղիղ և շիտակ ճանապարհը քողարկվում է

առարկայագուրկ աղմուկի և շոուների ծանր վարագույրով:

Քնարական մեկնաբանությունից անցնելով իրավական վերլուծության՝ նախ հիշատակենք այն փաստերը, որոնք կարծեցյալ հիմքեր են ստեղծել ներկայիս իրավիճակի համար: ՀՀ կառավարության 2007թ. մայիսի 24-ի «Ֆոսթոլի անտառ» պետական արգելոցի տարածքում «Գիլան» պետական արգելավայր ստեղծելու մասին թիվ 673-Ն որոշմամբ՝ բուսական և կենդանական աշխարհի պահպանությունն ու կայուն օգտագործումն ապահովելու նպատակով «Ֆոսթոլի անտառ» պետական արգելոց» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության կազմում ստեղծվել է «Գիլան» պետական արգելավայր, որին ամրացվել է «Ֆոսթոլի անտառ» պետական արգելոցի 118 հա մակերեսով «Բայբուրդ» կոչվող տեղամասը: Այնուհետև՝

ՀՀ կառավարության 2007թ. օգոստոսի 9-ի թիվ 930-Ն որոշմամբ հաստատվել է նորաստեղծ արգելավայրի կանոնադրությունը: Չնայած նշված որոշումներն ընդունվել են դեռևս 3 տարի առաջ՝ հանրությունը սկսեց մտահոգվել բոլորովին վերջերս. այն բանից հետո միայն, երբ արգելավայրի տարածքում սկսվեցին կառուցապատման աշխատանքներ: Չցանկանալով թերագնահատել բնապահպանների կատարած աշխատանքը, նշենք միայն, որ դրանում ռացիոնալ ուղղությունները դժվար նշմարելի են: Բանն այն է, որ «Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» ՀՀ օրենքը, սահմանելով պետական արգելոցի իրավական ռեժիմը, դրա կազմում հատուկ պահպանվող այլ կատեգորիայի տարածքի գոյության հնարավորություն չի նախատեսում: Այլ կերպ ասած՝ պետական արգելոցի տարածքում, ի տարբերություն ազգային պարկերի, գործում է պահպանության միասնական ռեժիմ, հետևաբար՝ «Խոսքովի անտառ» պետական արգելոցի տարածքում «Գիլան» պետական արգելավայրի ստեղծումը հակասում է օրենքի դրույթներին: Այս իմաստով առկա է հակասություն նաև ՀՀ Սահմանադրության 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասի հետ համաձայն որի՝ «Օրենքները պետք է համապատասխանեն Սահմանադրությանը: Այլ իրավական ակտերը պետք է համապատասխանեն Սահմանադրությանը և օրենքներին»: Նշված

հակասությունների փոքրիկ կծիկը քանդող թելը տանում է ուղիղ ՀՀ վարչական դատարան, որտեղ հարցի լուծումը հնարավոր է նորմատիվ իրավական ակտերի իրավաչափությունը վիճարկելու վերաբերյալ գործերի վարույթի կարգով:

Սույն նյութի հրապարակման նապատակը ամենևին էլ պետական կառույցներին կամ հասարակական կազմակերպություններին պախարակելը չէ, այլ ընդամենը առկա խնդիրը իրավունքի լույսի ներքո ներկյացնելն է: Հուսով ենք՝ այս տեղեկատվությունը օգտակար կլինի խնդրով զբաղվողների համար, և իրականությունը երկար չի քաքնվի օրենքի թիկունքում:

IV. Նախատեսվում է ընդունել բնապահպանական կրթության, դաստիարակության և իրազեկման 2011-2015 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին ՀՀ կառավարության որոշում:

ՀՀ կառավարությունը 2009 թվականի հոկտեմբերի 20-ի N 19 արձանագրային որոշման 3-րդ կետի կատարման նպատակով ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը մշակել է «Բնապահպանական կրթության, դաստիարակության և իրազեկման ամբողջական և միասնական ազգային համակարգի ստեղծման հայեցակարգից բխող 2011-2015 թվականների միջոցառումների ծրագիրը»: Այն 5 խումբ միջոցառումների ամբողջություն է, որոնք ընդգրկում են ինչպես կրթության, դաստիարակության և իրազեկման օրենսդրական և ինստիտուցիոնալ հիմքերի կատարելագործմանն, այնպես էլ հզորությունների ստեղծմանը, կադրերի պատրաստմանն ու վերապատրաստմանը և միջազգային համագործակցությանն ուղղված գործողություններ: Նախագծով 2011-2015 թվականների ընթացքում նախատեսվում է վերլուծել և կատարելագործել բնապահպանական կրթության և դաստիարակության ինստիտուցիոնալ և օրենսդրական համակարգը, 2. մշակել բնապահպանական կրթության նորացված մեթոդաբանություն կրթական բոլոր մակարդակների համար, 3. մշակել և

ներդնել հասարակության լայն խավերի համար բնապահպանական ոչ ֆորմալ կրթության, դաստիարակության և իրազեկման տեղեկատվական, նյութատեխնիկական և ֆինանսական ապահովման, բնապահպանական կրթություն և դաստիարակություն իրականացնող բոլոր մասնագետների վերապատրաստման ծրագրեր և այլն:

ՀՀ կառավարության որոշման նախագծի վերաբերյալ ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի էկոլոգիական իրավունքի գիտաուսումնական կենտրոնը ներկայացրել է դիտողություններ և առաջարկներ, որոնք վերաբերում էին ինչպես նախագծում առկա ձևակերպումների բարելավմանը և գործողությունների կատարման համար նախատեսված ժամանակացույցին, այնպես էլ կատարվելիք մի շարք միջոցառումներ իրականացման նպատակահարմարությանը:

Ընդհանուր առմամբ նախագծում նախատեսված միջոցառումների ուղղվածությունը կարելի է համարել դրական և դրանց իրականացման դեպքում կարելի է ակնկալել բնապահպանակն կրթության որակի բարելավում:

ԲԱԺԻՆ 3 ԷԿՈ-ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԳԻՏԱՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆ

Լ.Կենտրոնի դասընթացները

Էկոլոգիական իրավունքի հարցերի վերաբերյալ ուսուցումը և տարբեր մասնագիտական խմբերի մոտ իրազեկվածության մակարդակի բարձրացումը շարունակում է մնալ ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի գիտաուսումնական կենտրոնի գործունեության առանցքային ուղղություններից մեկը: Անցնող ամիսների ընթացքում դատավորների և ՀՀ բնապահպանական պետական տեսչության աշխատակիցների համար կազմակերպված դասընթացները, ինչպես նաև դրանց շարունակականության ապահովմանն ուղղված քայլերը ասվածի վառ ապացույցն են:

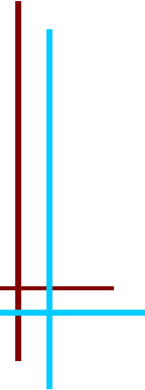
Դասընթաց դատավորների համար

2010թ. ապրիլի 26-27-ը Կենտրոնը ՀՀ դատական դպրոցի հետ համատեղ դասընթաց անցկացրեց ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարանների 10 գործող դատավորների և 8

թեկնածուների համար: Դասընթացին մասնակցեցին և ներկաներին ողջունեցին ԵԱՀԿ երևանյան գրասենյակի փոխդեսպան պարոն Քարել Հոֆսթրան և ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի դեկան պարոն Գագիկ Ղազինյանը, ովքեր բարձր գնահատեցին Կենտրոնի դերակատարությունը շրջակա միջավայրի պահպանության խնդիրներով զբաղվող տարբեր կառույցների և մասնագետների մոտ իրավական գիտելիքների տարածման գործում:

Օրակարգում ընդգրկված հարցերը շոշափում էին պրակտիկայում առաջացող ամենատարբեր իրավական խնդիրներ, որոնք առաջանում են էկոլոգիական օրենսդրության նորմերի

մեկնաբանության և կիրառման առնչությամբ: Գործող և ապագա դատավորների համար դասընթացի կարևորությունն առանձնանում էր նրանով, որ վերջիններս՝ որպես իրավակիրառողներ, անմիջական ազդեցություն ունեն երկրում իրավական մշակույթի ձևավորման վրա: ՀՀ դատական դպրոցի հետ ձեռք բերված պայմանավորվածության համաձայն՝ դատավորների համար անցկացվող դասընթացները պարբերական են լինելու, և ցանկալի կլինի մասնակցիների թվում տեսնել նաև ՀՀ վարչական և վճռաբեկ դատարանների դատավորներին:

Դասընթաց ՀՀ բնապահպանական պետական տեսչության աշխատակիցների համար

Հաջորդ դասընթացը կազմակերպվել էր Կենտրոնի և ՀՀ բնապահպանության նախարարության համատեղ նախաձեռնությամբ և ուղղված էր էկոլոգիական իրավունքի մի շարք խնդիրների վերաբերյալ ՀՀ բնապահպանական պետական տեսչության աշխատակիցների իրազեկվածության մակարդակը բարձրացնելուն: Դասընթացի օրակարգը ներառում էր հարցերի այնպիսի շրջանակ, որոնք պրակտիկայում հաճախ բարդություններ են առաջացնում՝ կապված ինչպես իրավական ակտերի անկատարության, այնպես էլ իրավակիրառողների իրազեկվածության ոչ բավարար մակարդակի հետ:

Մասնակիցների կողմից բարձրացված բազմաթիվ խնդիրներ վերաբերում էին հայտնաբերված իրավախախտումների որակման, վարչական վարույթի հարուցման և ընթացքի, պատասխանատվության միջոցների կիրառման առնչությամբ ծագող հարցերի:

Կենտրոնի հետ ձեռք բերված պայմանավորվածության համաձայն՝ համագործակցությունը ՀՀ բնապահպանական պետական տեսչության հետ կշարունակվի նաև պրակտիկ խնդիրների վերաբերյալ մասնագիտական խորհրդատվություն տրամադրելու ձևաչափով: Իսկ 2010թ. երկրորդ կիսամյակում համապատասխան դասընթացներ կանցկացվեն նաև տեսչության տարածքային մարմինների աշխատակիցների համար:

Համագործակցություն ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության հետ

Բնօգտագործման և շրջակա միջավայրի պահպանության գործում հանրապետական գործադիր մարմիններից բացի կարևորելով նաև տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների դերակատարությունը՝ ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի էկոլոգիական իրավունքի գիտատեսական կենտրոնը մշակել է դասընթացի ծրագիր, որն արժանացել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության

հավանությանը: Դասընթացի նպատակն է աջակցել տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ներուժի հզորացմանը՝ իրազեկության մակարդակի բարձրացման միջոցով:

Ծրագիրը կմեկնարկի հոկտեմբերին Հրազդանում, իսկ մինչև տարեվերջ երկօրյա դասընթացներ կկայանան հանրապետության բոլոր մարզկենտրոններում:

Ուսումնական մոդուլներ

Մասնագիտական տարբեր խմբերի համար կազմակերպվող ավանդական դարձած դասընթացներից բացի, Կենտրոնը մշակել է նաև ուսումնական մոդուլ աշակերտների համար, որի նպատակն է երեխաներին փոխանցել որոշակի գիտելիքներ մարդու էկոլոգիական իրավունքների, շրջակա միջավայրի պահպանության և բնօգտագործման ոլորտում գործող հիմնական իրավական սկզբունքների, ինչպես նաև ստանդարտ իրավիճակներում անհրաժեշտ վարքագծի վերաբերյալ: Դասընթացը նախատեսվում է անցկացնել այն մարզերում, որտեղ գործում են շրջակա միջավայրի վրա զգալի ազդեցություն ունեցող խոշոր արդյունաբերական ձեռնարկություններ:

II. Բննարկում Նուբարաշենի աղբավայրում կենսազազի արտադրության վերաբերյալ

Ա.թ. մայիսի 16-ին ԵՊՀ էկոլոգիական իրավունքի գիտաուսումնական կենտրոնի կազմակերպած կլոր սեղանի օրակարգում էր Նուբարաշենի աղբավայրում կենսազազի արտադրության խնդիրը, օրվա բանախոսն էր՝ ՀՀ բնապահպանության նախարարության շրջակա միջավայրի պահպանության վարչության պետ պարոն Արամ Գաբրիելյանը: Միջոցառման նպատակն էր ներկայներին իրազեկել Նուբարաշենի աղբավայրում ճապոնական «Շիմիձու» կորպորացիայի կողմից 2009թ. հոկտեմբերից իրականացվող ծրագրի էության, նպատակների և խնդիրների վերաբերյալ՝ շրջակա միջավայրի պահպանության տեսանկյունից:

Պարոն Գաբրիելյանը պարզաբանեց ծրագրի նշանակությունը Կիոտոյի արձանագրության շրջանակներում գործող մաքուր զարգացման մեխանիզմների գործառնման և ստանձնած պարտավորությունների կատարման տեսանկյունից, ինչպես նաև կենսազազի արտադրությանն առնչվող տնտեսական, էկոլոգիական, սոցիալական խնդիրները, էլեկտրաէներգիայի արտադրության նպատակահարմարության հարցը, ակնկալվող շահույթի և ծախսերի վերլուծությունը, ծրագրի հեռանկարները և մի շարք այլ հարցեր:

Բանախոսի հավաստմամբ՝ միջոցների բացակայության պատճառով տարիներ շարունակ աղբավայրում կուտակված Երևան քաղաքի կոշտ քափոնները վերամշակման չեն ենթարկվել, ինչի հետևանքով տեղանքից մթնոլորտ արտանետվող գազի ծավալների նկատմամբ հսկողություն չի իրականացվում, իսկ ներկայիս պայմանները վտանգ են ներակայցնում Նուբարաշենի և հարակից համայնքների բնակչության առողջության համար: Ավելին, աղբավայրից արտանետվող գազի հիմնական բաղադրիչը մեթանն է, որն ունի 21 գլոբալ տաքացման պոտենցիալ, ուստի կենսազազի արտադրության ծրագրի կարևորությունը անզնահատելի է:

Ծրագրի առաջին փուլի նպատակն աղբավայրային գազի որսման և այրման համակարգի տեղադրումն է, որը բաղկացած է գազի հավաքման ուղղաձիգ հորերից, գազի դրենաժի հորիզոնական համակարգից, գազի հավաքման խողովակներից,

հերմետիկ ծածկույթից, չափիչ սարքավորումներից, օդամղիչներից և ջահից: Ըստ պարոն Գաբրիելյանի՝ այս համակարգը թույլ է տալիս ակնկալել արտամետվող գազի օգտահանման 60% արդյունավետություն:

Ներկայումս ծրագիրն իրականացվում է աղբավայրի 6.5 հա մակերես ունեցող տարածքում, որը ծածկված է հողի շերտով և ցանկապատված է՝ կենդանիների և մարդկանց մուտքը կանխելու նպատակով:

Բանախոսի հաղորդած հարուստ տեղեկատվությունը ակտիվ քննարկումների առիթ դարձավ մասնակիցների միջև, որոնց թվում էին ոչ միայն ուսանողներ, այլ նաև շահագրգիռ նախարարությունների ներկայացուցիչներ, գիտնականներ և անհատ մասնագետներ:

Կենտրոնը շարունակում է հետևել արդի բնապահպանական խնդիրներին, որոնց մասին տեղեկատվություն կհարապարակվի պարբերականի առաջիկա թողարկումներում:

III. Հայաստանի Օրիուս կենտրոնների համակարգողների հանդիպումը Էկո-իրավունքի կենտրոնում

ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի Էկոլոգիական իրավունքի գիտաուսումնական կենտրոնում կայացավ Օրիուս կենտրոնների համակարգողների հանդիպում: Հանդիպման առաջին մասը նվիրված էր Օրիուս կենտրոնների հետագա իրավական կարգավիճակին և զարգացման հեռանկարներին:

Հանդիպման երկրորդ մասում տեղի ունեցավ քննարկում Օրիուսի կոնվենցիայի դրույթների իրացման կապակցությամբ ՀՀ-ում առկա հիմնախնդիրների վերաբերյալ:

Մասնավորապես քննարկվեցին հասարակայնության ծանուցման և հասարակայնության մասնակցության արդյունավետ գործիքների, Էկոլոգիական տեղեկատվության տարածման էլեկտրոնային միջոցների, արդարադատության մատչելիության հետ կապված հիմնախնդիրները:

Մասնակիցներին հատկապես մտահոգում էր միմյանց հետ տեղեկատվության փոխանակման և Օրիուս կենտրոնների ինտերնետային կայքը անհրաժեշտ, օգտակար և հանրամատչելի նյութերով հարստացնելու ուղիների մշակումը:

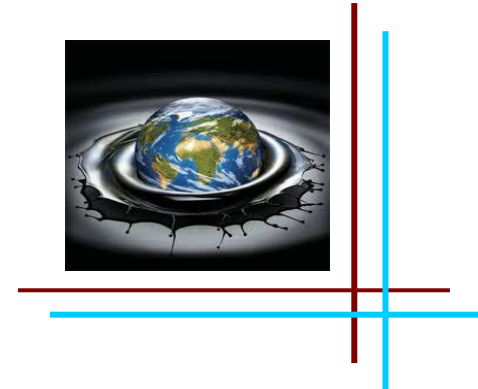

ԲԱԺԻՆ 4

ՀԵՏԱԳՐՔԻՐ Է ԻՍԱՆՍԱԼ

I. Յուղոտ տարածքների մաքրումը "Դեվերոյի միկրոօրգանիզմներով":

“Դինո Գոլդ Մայնինգ Քամփնի” ՓԲԸ-ի Բնապահպանության բաժինը 2009թ - թափոնների կառավարման ծրագիրը կազմելիս ձեռնամուխ եղավ իրականացնելու բնապահպանական միջոցառում՝ ընկերության գործունեության ընթացքում առաջացող յուղոտված հողերի, ավազների և լաթերի մաքրման ուղղությամբ: Մաքրման անթափոն տարբերակ ընտրվեց թափոնների մաքրման բիոլոգիական եղանակը՝ համագործակցելով ռուսական “Միտիստրոյ” ԲԲԸ-ի հետ, որը Դեվերոյի միկրոօրգանիզմների միակ պաշտոնական արտադրողն է և ունի բազմաթիվ գիտական հետազոտություններ այս ոլորտում: Ծրագրի իրականացման անհրաժեշտությունը պայմանավորված է ոչ թե տարածքների մաքրման մեծ ծավալների հետ, այլ այն հանգամանքի, որ նավթամթերքները բնության մեջ շատ երկար են քայքայվում և ունեն բացասական ազդեցություն շրջակա միջավայրի վրա:

ՀՀ բնապահպանության նախարարության փորձաքննության դրական եզրակացություն ստանալուց հետո իրականացվել է փորձարկման առաջին փուլը, որը ավելի շատ հետազոտական նպատակ և մասշտաբ ուներ: Առաջին փուլը նման մակարդակով իրականացնելու անհրաժեշտությունը բացատրվում էր միկրոօրգանիզմների ակտիվությունը տեղային պայմաններում որոշելու համար:

Հետազոտման արդյունքները տվեցին մաքրման դրական աստիճան: Ներկայումս “Դինո Գոլդ Մայնինգ Քամփնի” ՓԲ ընկերությունը իրականացնում է աշխատանքներ՝ յուղոտ տարածքների մաքրման վերը

նշված ծրագիրը արտադրական մասշտաբով ընդլայնելու ուղղությամբ:

Յուղոտ տարածքների մաքրումը բիոլոգիական եղանակով շահավետ է մի քանի նկատառումներով`

- Էկոլոգիապես անվտանգ է, մաքրման արդյունքում չեն առաջանում երկրորդային թափոններ, որոնք վտանգավոր կլինեն շրջակա միջավայրի համար, այսինքն` ինքնին համարվում է մաքրման անթափոն պրոցես: Միկրոօրգանիզմները ունեն բնական ծագում և մահանալուց հետո առաջանում են այնպիսի կենդանական նյութեր, որոնք մտնում են հողի հումուսի բաղադրության մեջ,

- 1 կգ միկրոօրգանիզմների շտամպը հողերից ճեղքում է 1տ նավթամթերքի թափոն,

- իրականացվում է բնապահպանական միջոցառում, որը նվազեցնում է բացասական ազդեցությունը շրջակա միջավայրի վրա:

ԲԱԺԻՆ 5

«ԿԱՆԱԶԱՓԱՅԼ» ԺՊԻՏՆԵՐ

Հարգելի՛ ընթերցող այս բաժնում տեղ են գտել զավեշտալի «բնապահպանական» արտահայտություններ, որոնց հեղինակները բնապահպանության ոլորտում ծավալում են ակտիվ գործունեություն: Սակայն հարգելով մեր գործընկերներին՝ նպատակահարմար ենք գտնում հեղինակների անունները չիրապարակել:

Հուսով ենք, որ այս բաժինը հետագայում չի հարստանա:

Իսկ այժմ ժպտացե՛ք:

«Ալլավերդում գլոբալ էկոլոգիական ճգնաժամ է»:

«Ընդերքաօգտագործման իրավունքի համար անհրաժեշտ հողային հարաբերություններ»:

«ՀՀ բնապահպանական և միջազգային օրենսդրություն»:

«Խթանել համաձայնագրի և ՀՀ –ի կողմից վավերացված այլ բնապահպանական համաձայնագրերի սիներգիկ փոխներգործության հնարավորությունների զարմացմանը»:

Պատասխանատու խմբագիր՝ Ա. Իսկոյան
Հեղինակներ՝ Հ. Հախվերդյան
Ք. Մովսիսյան
Տիտղոսաթերթերի լուսանկարները՝ Լ. Դրմեյանի